

Kennisgeving aan de raad

Betreft: Toelichting monitor 1^e halfjaar 2019 Wmo en Jeugd

INLEIDING:

Bijgaande treft u de 1^e monitor aan over het 1^e halfjaar 2019. In deze monitor zijn de cijfermatige gegevens verwerkt over aantallen gebruikers en doelgroepen, waarbij tevens een inschatting is gemaakt van de totaal te verwachten kosten voor geheel 2019 en de afwijking daarvan op de begroting 2019. De uitkomsten hiervan zijn helaas niet rooskleurig. De inschatting overschrijding voor de Wmo (hbh en Wmo nieuw) bedraagt € 408.348 en de overschrijding Jeugd € 355.035

TOELICHTING:

In deze notitie lichten we allereerst toe waarop de monitor gegevens gebaseerd zijn en vervolgens beschrijven we voor de werkterreinen WMO en JEUGD de oorzaken met betrekking tot de cumulatief dit jaar te verwachten overschrijdingen

De inschatting van de cumulatief verwachte uitgaven voor 2019 is gebaseerd op:

- De tot en met juni door ons betaalde declaraties van de zorgaanbieders.
- De maandverantwoordingen van de zorgaanbieders. Deze maandverantwoordingen worden door de grootste zorgaanbieders maandelijks bij de MGR aangeleverd met de omzetbedragen per maand. In juli waren de meeste verantwoordingen t/m mei 2019 aangeleverd;
- De geregistreerde toewijzingen van zorgvoorzieningen in het door ons gebruikte softwarepakket Central Station. Dit kunnen zowel toewijzingen zijn die door de gemeente zelf zijn afgegeven, maar ook toewijzingen die door zorgaanbieders zijn aangevraagd (dit geldt alleen voor Jeugd) en waar de gemeente zo goed als geen invloed op heeft.
- Voor uitgaven PGB geldt de registratie van toewijzingen in Central Station.
- Voor het berekenen van het verschil van de geschatte uitgaven met de bedragen die begroot zijn is rekening gehouden met de aanpassingen die eerder zijn meegenomen in de voorjaarsnota en de meicirculaire (prijscompensaties).

Ten tijde van het aanleveren van gegevens voor de voorjaarsnota konden wij deze inschatting nog niet op deze manier maken, vanwege het ontbreken van voldoende relevantie gegevens:

- Er waren nog weinig declaraties van zorgaanbieders over 2019 binnengekomen en betaald.
- Er was nog weinig zicht op het volume van de toewijzingen die geldig zouden zijn in 2019.
- de bijraming die heeft plaatsgevonden bij de voorjaarsnota op Hulp bij huishouden en Jeugd is daarom grotendeels gebaseerd op de jaaruitgaven van 2018.
- de extra middelen voor jeugdzorg die bij de meicirculaire vanuit het Gemeentefonds beschikbaar zijn gesteld, zijn budgettair gezien in de algemene dekkingsmiddelen terecht gekomen, terwijl deze toen ook al als dekking voor de toegenomen uitgaven jeugdhulp hadden kunnen worden ingezet.

Aan de inschattingen die we in deze rapportage hebben gemaakt voor de totale kosten in 2019 voor Wmo en jeugd zitten nog een aantal onzekerheden, zoals:

- De al dan niet blijvend aanzuigende werking van Wmo-aanvragen ten gevolge van de invoering van het abonnementstarief per 1 januari dit jaar. In hoeverre gaat deze stijging van aanvragen die we in de eerste twee kwartalen kunnen zien zich door? Landelijk wordt onderzoek gedaan naar de gevolgen. Krijgen we in de loop van het jaar mogelijk enige compensatie van het Rijk toegezegd voor deze maatregel waarvan het Rijk bij invoering meende dat deze niet tot heel veel hogere kosten bij de gemeenten zou leiden, en dat wanneer dat na objectief onderzoek toch het geval zou blijken te zijn men de belofte van compensatie heeft gedaan?
- Per individuele jeugdige kan de hulp voor de gemeente heel duur uitvallen. Denk aan jeugdzorgvormen waarbij de jeugdige voor langere periode bij een organisatie op hun terrein met verblijf wordt geplaatst; een ondersteuningsvorm waarvan de hulp op jaarbasis zo maar € 160.000 kan kosten. Daarbij komt het voor dat er verwijzingen plaatsvinden voor jongeren waarvan wij als gemeente geen gegevens mogen krijgen vanwege veiligheidsaspecten. Veelal betreft dit een zorgvorm met verblijf op terrein bij een gespecialiseerde zorgorganisatie. Hiervan ontvangen wij alleen maar een factuur ter betaling. Dat is vastgelegd in de landelijke transitieovereenkomst met landelijke aanbieders. De gemeente Westervoort heeft sinds april 2019 zo'n casus, waarvan we maar moeten afwachten hoe duur de hulp gaat worden.
- In de 2^e helft van dit jaar kunnen er nog diverse wijzigingen plaatsvinden die de ingeschatte bedragen kunnen laten dalen of stijgen, denk bijvoorbeeld aan verhuizing, verlengingen van voorzieningen, het bij nader inzien toch niet inzetten van een al geregistreerde toewijzing etc.. Als gevolg denken wij dat er op het totaal van de nu aan u gemelde kostenoverschrijdingen einde jaar een marge van € 200.000 ten voordele of ten nadele moet worden genomen.

WMO

	jaarrekening		primaire	vjn 2019	begroting	inschatting	verschil met
	2017	2018	begroting	+ overig	na vjn	totaal 2019 obv	begroting
			2019			juli 2019	
Begeleiding Wmo in natura	1.211.753	1.249.177	1.273.842	78.000	1.351.842	1.410.800	-58.958
Begeleiding Wmo PGB	111.044	115.020	140.000		140.000	108.000	32.000
hulp bij huishouden (zin)	877.033	982.392	930.869	164.000	1.094.869	1.334.500	-239.631
hulp bij huishouden (pgb)	61.211	46.000	61.800		61.800	45.000	16.800
eigen bijdrage	-214.225	-197.598	-298.559		-298.559	-140.000	-158.559
totaal	2.046.816	2.194.991	2.107.952	242.000	2.349.952	2.758.300	-408.348

Verklaring verschil € 408.348:

- minder eigen bijdragen € 158.000
- PGB uitgaven voordeel € 50.000
- meer uitgaven hulp bij huishouden door aanzuigende werking als gevolg van abonnementstarief ongeveer € 200.000
- overige meeruitgaven hulp bij huishouden en begeleiding door niet gecompenseerde tariefstijging van ongeveer € 100.000.

Zoals reeds aangegeven in de voorjaarsnota was het op het moment van schrijven te vroeg om iets te zeggen over de uitgaven binnen de WMO als gevolg van de invoering van het nieuwe abonnementstarief. De zorgaanbieders hadden op dat moment nog te weinig declaraties ingediend om tot betrouwbare inzichten te komen. Inmiddels is het jaar bijna 8 maanden verder en blijkt uit de cijfers dat er wel degelijk sprake is van de gevreesde aanzuigende werking. Als we op basis van de

huidige getallen voor bijvoorbeeld de voorziening huishoudelijke hulp een doorkijk maken naar de rest van het jaar, dan zal het aantal aanvragen voor huishoudelijke hulp uitkomen op 186 in 2019 tegen 116 in 2018.

Daarnaast betekent de invoering van het abonnementstarief derving van inkomsten op de eigen bijdrage die het CAK voor ons int. Dit verklaart de teruggang van 197.600 euro in 2018 naar 140.000 euro in 2019. Voor de vermindering van de eigen bijdrage door invoering van het abonnementstarief hebben de gemeenten vanaf 2019 in de integratie uitkering enige compensatie gehad.

Als gevolg van maatschappelijke ontwikkelingen in bijvoorbeeld de GGZ komen meer inwoners van Westervoort bij de gemeente voor hulp en ondersteuning. De GGZ neemt minder mensen in behandeling waardoor er meer mensen met een psychische kwetsbaarheid in het dorp wonen. Om deze mensen te ondersteunen in het dagelijks leven is WMO begeleiding nodig. Datzelfde geldt voor het product dagbesteding. Er ontstaat een toename van psychisch kwetsbare inwoners (denk hierbij ook mensen met dementie) voor wie naast begeleiding ook passende dagbesteding moet worden gezocht.

JEUGD

	jaarrekening	jaarrekening	primaire	vjn 2019	begroting na	inschatting totaal	verschil met
	2017	2018	begroting	+ overig	vjn	2019 obv juli 2019	begroting
jeugdzorg PGB	180.266	50.588	150.000		150.000	129.000	21.000
jeugdzorg regionaal ingekocht	2.962.482	3.328.628	2.429.766	276.000	2.705.766	3.733.702	-1.027.936
Jeugdbescherming en reclassering	339.417	248.752	786.901	20.000	806.901	301.000	505.901
jeugdzorg landelijk ingekocht	192.781	89.035	170.000		170.000	24.000	146.000
	3.674.946	3.717.003	3.536.667	296.000	3.832.667	4.187.702	-355.035

Zoals in 2018 reeds is vastgesteld is ook in 2019 in Westervoort een stijging van het aantal cliënten in de jeugdhulp te zien. Naast de toename van het aantal jeugdigen met een zorgvraag, wordt als oorzaak voor de op landelijk niveau gesignaleerde financiële tekorten in de jeugdhulp genoemd:

- het dichtbij organiseren van jeugdhulp en vroegsignalering
- de toename van de intensiteit van hulptrajecten
- de complexiteit van de zorgvragen.

De prognose van de kosten in Westervoort voor 2019 laat een stijging ten opzichte van de begroting zien. Het grootste aantal cliënten binnen de jeugdhulp is te vinden in de jeugd GGZ. De meeste kosten zijn voor rekening van zorgtrajecten met Verblijf, onder andere, op het terrein van een gespecialiseerde zorgorganisatie. Het overgrote deel van de cliënten in de jeugd GGZ komt via een verwijzing van de huisarts in aanmerking voor diagnostiek en behandeling.

In het algemeen kan gesteld worden dat de gemeentelijke invloed op inzet van de dure zorgtrajecten met Verblijf beperkt is. De beslissingen worden veelal in samenspraak genomen met externen, waaronder de Gecertificeerde Instellingen, gedragsdeskundigen en andere behandelaren. Een aanzienlijk gedeelte van de uitgaven van Verblijf betreft uitvoering van een gerechtelijke uitspraak. Zorgvuldigheid is hier altijd geboden, het gaat immers over uithuisplaatsingen.

Het Goed voor Elkaar team heeft invloed op de uitgaven aan jeugdhulp per cliënt wanneer de medewerkers zelf kunnen sturen op de eigen kracht van de jeugdige en het gezin en de inzet van het voorveld en algemene voorzieningen. Het team kan daarentegen veel minder sturen op de kosten per cliënt van de jeugdigen die zij zelf voor maatwerktrajecten doorverwijzen. De medewerkers van het Goed voor Elkaar team bieden vraagverheldering en toeleiding en een lichte

vorm van begeleiding. De rol van het Goed voor Elkaar team is veel geringer bij een check op het bestaan van een door een externe zorgverlener opgesteld zorgplan (opgesteld door de jeugdige en een jeugdhulpaanbieder), de voortgang bij het behalen van afgesproken resultaten, evaluatie na afloop van de hulpverlening en eventuele nazorg.

Ook de huisarts, jeugdarts, gecertificeerde instelling of medisch specialist verwijst in principe door naar passende jeugdhulp. In de huidige situatie hebben deze toegangsverleners geen rol bij kostenbeheersing op individueel niveau. Met als doel de kwaliteit van de toegang in Westervoort te verbeteren, wordt op korte termijn in samenwerking met de huisartsen, het Goed voor Elkaar team en het onderwijs een gedragswetenschapper ingezet. Hiermee krijgt de gemeente meer zicht en grip op de verwijzing naar de meest voorkomende voorziening, de jeugd GGZ.

Concluderend:

Via deze tussenrapportage moeten wij u helaas een verwachte kostenoverschrijding voor WMO en Jeugdzorg voor heel 2019 melden voor een totaal van € 763.383.

Daarbij maken we de kanttekening dat voor de nu verwachte overschrijding van € 355K in de jeugdzorg wij bij de meicirculaire in de algemene uitkering al een verhoging toegezegd hebben gekregen a € 464K die wij bij de wetenschap van dat moment niet nodig meenden te hebben en die wij om die reden niet gelabeld in het saldo van 2019 hebben meegenomen. Het tekort op de JGZ wordt daar niet minder door, maar de nu gerapporteerde overschrijding misschien wel wat beter verklaarbaar.

De kostenstijging voor de WMO wordt naar onze analyse in belangrijke mate veroorzaakt door het aanzuigende effect van het nieuwe WMO abonnementstarief. Omdat de minister bij invoering van deze maatregel de mogelijkheid heeft benoemd van compensatie van gemeenten indien in de praktijk op brede schaal het effect zou blijken dat zich in Westervoort in ieder geval lijkt voor te doen, bestaat de kans dat het negatieve effect van een en ander verderop in het jaar nog (deels) wordt gecompenseerd via hoger uitkeringen aan gemeenten.

Hoewel het ons, zoals hiervoor aangegeven, lastig is gebleken om ten tijde van de voorjaarsnota 2019 al een eerste inschatting te maken van de te verwachten kosten voor Jeugdzorg en WMO voor het gehele jaar, willen wij u dat vanaf het volgende begrotingsjaar bij deze toezeggen. Echter, zelfs wanneer we dat dit jaar al hadden gedaan, dan nog was het gegeven de recente invoering van het WMO abonnementensysteem heel lastig, zo niet ondoenlijk om op basis van slechts 1 kwartaal de effecten hiervan voor het volledige budgetjaar in te schatten. Door alle publiciteit die de invoering van dit nieuwe systeem heeft ontvangen, was het niet ondenkbaar dat er met name in de eerste maanden na invoering veel mensen aanspraak op deze nieuwe regeling zouden gaan maken en dat na verwerking van de eerste bulk daarna de toestroom weer meer zou normaliseren. Gegeven deze omstandigheid zou iedere extrapolatie van daadwerkelijk gerealiseerde kosten in het eerste kwartaal naar onze mening per definitie een hoog arbitrair karakter hebben. Maar om verdere verrassingen te voorkomen zullen we vanaf nu ieder kwartaal een inventarisatie maken van de gerealiseerde kosten met een daarop gebaseerde inschatting van kosten voor WMO en Jeugdzorg voor het totale budgetjaar. Als daar aanleiding toe is, zullen wij u informeren over de uitkomsten daarvan.

De hier gerapporteerde kostenoverschrijdingen maken het belang van de nog steeds in voorbereiding zijnde transformatieagenda Sociaal Domein mogelijk nog groter. Met de transformatieagenda willen we zorg en ondersteuning dichterbij de inwoners regelen en directer toegankelijk maken. Hoewel wij vooralsnog niet de illusie hebben dat bij totstandkoming van deze agenda het fors toegenomen gebruik van JGZ en WMO voorzieningen op korte termijn zal worden

gestopt, hebben wij wel de verwachting dat implementatie van deze agenda op termijn zal gaan bijdragen aan een efficiënter en beter doordachte, beter gecoördineerde en centraal geregisseerde inzet van individuele zorgtrajecten.